

bývati se žalobou pro nepřípustnost pořadu práva, stalo se tak neprávem a proto bylo napadené usnesení změnit.

(Rozh. ze dne 24. února 1936, R II 5/36.)

6. Přípustnost pořadu práva pro žalobu, již se domáhá žalobkyně proti státu vrácení poplatku nikoliv jako poplatnice, nýbrž jako třetí osoba.

Z důvodů rekursního soudu:

Rekursní soud souhlasí s názorem stěžovatelů, že jde o nárok soukromoprávní, neboť žalující strana se nedomáhá vrácení zaplaceného poplatku jako poplatník, jemuž byl poplatek předepsán platebním příkazem úřadu pro vyměřování poplatků v Praze, nýbrž naopak jako osobě třetí od poplatníka odlišné, jež nebyla vůbec legitimována vystupovati v poplatkovém řízení jako strana a nebyla tudíž při placení poplatku ve veřejnoprávním poměru vůči žalovanému státu.

Jde-li však o nárok soukromoprávní, náleží o něm rozhodovati řádnému soudu (§ 1 j. n.).

(Rozh. ze dne 3. února 1936, R II 48/36.)

Dr. Stanislav Vaněček.

Zaměstnavatel dopouští se přestupku útisku podle § 1 zák. čís. 309/1921 Sb. z. a n., vynucuje-li na dělnictvu změnu politického jeho smýšlení pohrůzkou, že dělnictvo určitého politického názoru nebude v továrně trpěno, a požaduje-li pod pohrůzkou propuštění na dělníku prozrazení politického přesvědčení jeho soudruhů.

I. Ježto politická schůze, na niž referováno bylo poslancem, byla rušena dělníky určitého politického smýšlení, vydali obžalovaní k svému dělnictvu v továrnách zaměstnanému vyhlášky, obsahující pohrůžku propuštěním z práce. Nalézací soud nevyhověl obžalobě, znějící na zločin podle § 98 b tr. z. Nejvyšší soud vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství z důvodu č. 9 lit. a § 281 tr. ř. potud, že obžalované uznal vinnými přestupkem útisku podle § 1 zák. č. 309/1921 Sb. z. a n.

Z důvodů nejvyššího soudu:

Nalézací soud nespatřuje v obsahu vyhlášky pohrůžku propuštěním dělnictva z práce pro jeho politické smýšlení, nýbrž jen pouhou důtku těm dělníkům, kteří se minulého dne chovali při schůzi neslušně. Část vyhlášky zabývající se politickým názorem dělníků zjišťuje prý pouze různé světové názory dělníků a podnikatelů, jakož i důsledky z toho vyplývající, a pokud vyhláška mluví o socialistech, má prý na mysli jen ony, kteří si neslušně počínali na schůzi. Rozsudek přiznává též obžalovaným, kteří prý právem mohli se cítiti uraženými chováním se svého dělnictva, subjektivní jejich přesvědčení o oprávněnosti vydání vyhlášky toho druhu.

Toto právní posouzení je však mylné, a mylnými jsou i závěry o subjektivní stránce zažalovaného skutku. Vyhláška obžalovaných nejen vytýká a káře postup dělníků na schůzi předešlého dne, nýbrž podstatou její je jednak zdůraznění rozdílu mezi politickým smýšlením obžalovaných a dělnictva, jednak prohlášení, že dělnictvo určitého politického názoru nebude již v továrně trpěno. Při zřeteli na zaměstnanecký poměr zejména v době hospodářské krise a stále hrozící nezaměstnanosti, je veřejné sdělení tohoto stanoviska podnikatelů dělnictvu tak, jak se stalo ve vyhláškách, zjevným zastrášovacím nátlakem, jímž se vynucuje na dělnictvu změna politického jeho smýšlení.

Je nerozhodno, zda na základě takové vyhlášky určitý dělník byl z práce propuštěn; podstatným zůstává účel, jehož mělo být dosaženo touto pohružkou újmy na výdělku — ztrátou zaměstnání. I když lze přiznati obžalovaným přesvědčení, že nemohou být obmezováni při výběru svých zaměstnanců, že mohou požadovati na svém dělnictvu, aby též mimo práci zachovávalo vůči nim, zejména na veřejnosti, určité formy slušného společenského chování, a že též pracovní smlouva jim umožňuje zrušiti i bez údaje důvodů kdykoliv pracovní poměr, neposkytly výsledky řízení žádného podkladu k závěru, že by obžalovaní mohli domnívati se, že mají právní nárok požadovati jediné z důvodu svého poměru zaměstnavatelského po svém dělnictvu také změnu politického jeho smýšlení. Že obžalovaní sledovali vyhláškami také tento účel, provésti záměrný nátlak na dělnictvo, jímž změna politického smýšlení měla být vynucena a jehož protiprávnost musela jim být samozřejmě zjevnou, plyne jasně ze zvoleného textu vyhlášek.

Zmateční stížnosti státního zastupitelství je proto přisvědčiti potud, že je mylný právní úsudek nalézacího soudu o obsahu a smyslu vyhlášky obžalovanými vydané, že neobsahuje pohružku dělnictvu pro politické jeho smýšlení a rovněž ne jejich donucování ke změně téhož, stejně i že je vadný rozsudkový závěr o subjektivním přesvědčení obžalovaných, že jsou oprávněni vydati ke svému dělnictvu vyhlášku citovaného znění.

Stížnosti nelze však dáti za pravdu, pokud se domnívá, že zjištěný skutek naplňuje zákonné znaky zločinu podle § 98 lit. b tr. z., jak bylo žalováno. Při zřeteli na všeobecný ráz a znění vyhlášky, k níž došlo jen z popudu určitého konkrétního případu, jímž obžalovaní cítili se býti osobně dotčeni, nelze v nátlaku takto na dělnictvu vykonávaném spatřovati ten stupeň intensity, jaký vyžadují zákonné znaky »vyhrožování« a »důvodných obav« zločinu veřejného násilí vydíráním.

Úsilí obžalovaných dosáhnouti změny politického smýšlení a příslušnosti svého dělnictva, projevivši se za těchto okolností uvedeným již způsobem, při němž bylo zdůrazněno postavení jejich jako zaměstnavatelů, tvoří takto jen skutkovou podstatu přestupku útisku ve smyslu § 1 zák. č. 309/1921 Sb. z. a n.

II. Nejvyšší soud zamítl zmateční stížnost jednoho z obžalovaných, kterýž byv obžalován pro zločin podle § 98 lit. b tr. z. byl nalézacím soudem uznán vinným přestupkem útisku podle § 1 zák. č. 309/1921 Sb. z. a n.

Z důvodů nejvyššího soudu:

Ohledně tohoto obžalovaného zjistil nalézací soud, že mluvě s jedním ze svých dělníků o události na schůzi, tázal se ho, kdo z dělníků je jakého politického přesvědčení, že předně z práce ho poslal na jeden den domů, aby si věc rozmyslil, že druhého dne dal mu list, aby mu na něm napsal jména těch dělníků, a dal mu k tomu lhůtu čtyř týdnů a prohlásil, že ho propustí, když mu jména těchto dělníků nesdělí; zjišťuje též, že žádal to po onom dělníku bezprávně, a že k vynucení úkonu toho, k němuž dělník ten povinen nebyl, použil takto pohrůžky propuštění.

Nebylo třeba prováděti důkaz o tom, že nedošlo k propuštění dělníka toho, nýbrž že práci opustil dobrovolně, neboť pro skutkovou podstatu přestupku útisku je nerozhodno, zda pohrůžka propuštěním z práce byla též uskutečněna, když pro trestnost skutku je zde směrodatnou již okolnost, že pohrůžka zaměstnavatele újmou na výdělku dělníka byla pronesena v úmyslu, aby bylo takto na něm vynuceno určité konání neb opomenutí, na něž zaměstnavatel nároku neměl.

Poukazuje-li zmateční stížnost na akt teroru, jehož se dělnictvo dopustilo na schůzi předešlého dne, znemožnivši její konání, a dovozuje-li z toho právo obžalovaného zvědět, zda též někdo z jeho dělníků se takového činu dopustil, přehlíží, že nešlo o trestný skutek spáchaný uvnitř podniku, nýbrž na veřejné schůzi politické, a že z případného práva zaměstnavatelova zvědět o tom, zda někteří z jeho zaměstnanců jsou zúčastněni na trestném skutku, který s pracovním poměrem není v žádném spojení, naprosto nelze ještě dovozovati právní nárok vůči dělnictvu, aby samo mu sdělilo takovou skutečnost, tím méně ovšem nárok na to, aby jednotlivci z nich mu denunciačně vyrazovali politické smýšlení a organizační příslušnost svých soudruhů. Jestliže se tu obžalovaný náznakem výtky neúplnosti dovolává pracovní smlouvy a možnosti propustiti dělníka bez výpovědi, nemá skutečnost tato zde vůbec významu, pokud zůstává nedotčeno rozsudkové zjištění, že obžalovaný užití tohoto svého práva volné výpovědi činil závislým na tom, zda dělník splní to, co bezprávně na něm požadoval, co tedy na něm vynucoval pohrůžkou propuštění z práce, újmou na majetku.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 11. února 1936 č. j. Zm I 1358/34.

Dr. Poláček.